

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

↪ Λιδαγμένο κείμενο ↩

ΠΛΑΤΩΝΟΣ Πρωταγόρας, 324 A-C

Εἰ γὰρ ἐθέλεις ἐννοῆσαι τὸ κολάζειν, ὃ Σώκρατες, τοὺς ἀδικοῦντας τί ποτε δύναται, αὐτὸ σε διδάξει ὅτι οἳ γε ἄνθρωποι ἡγοῦνται παρασκευαστὸν εἶναι ἀρετὴν. Οὐδεὶς γὰρ κολάζει τοὺς ἀδικοῦντας πρὸς τούτῳ τὸν νοῦν ἔχων καὶ τούτου ἔνεκα, ὅτι ἠδίκησεν, ὅστις μὴ ὥσπερ θηρίον ἀλογίστως τιμωρεῖται· ὁ δὲ μετὰ λόγου ἐπιχειρῶν κολάζειν οὐ τοῦ παρεληλυθότος ἔνεκα ἀδικήματος τιμωρεῖται - οὐ γὰρ ἂν τό γεπραχθέν ἀγέννητον θεῖη - ἀλλὰ τοῦ μέλλοντος χάριν, ἵνα μὴ αὖθις ἀδικήσῃ μήτε αὐτὸς οὗτος μήτε ἄλλος ὁ τοῦτον ἰδὼν κολασθέντα. Καὶ ταύτην τὴν διάνοιαν ἔχων διανοεῖται παιδευτὴν εἶναι ἀρετὴν ἀποτροπῆς γοῦν ἔνεκα κολάζει. Ταύτην τὴν διάνοιαν πάντες ἔχουσιν ὅσοιπερ τιμωροῦνται καὶ ἰδία καὶ δημοσία. Τιμωροῦνται δὲ καὶ κολάζονται οἳ τε ἄλλοι ἄνθρωποι οὓς ἂν οἴωνται ἀδικεῖν, καὶ οὐχ ἥκιστα Ἀθηναῖοι οἱ σοὶ πολῖται· ὥστε κατὰ τοῦτον τὸν λόγον καὶ Ἀθηναῖοί εἰσι τῶν ἡγουμένων παρασκευαστὸν εἶναι καὶ διδακτὸν ἀρετὴν. Ὡς μὲν οὖν εἰκότως ἀποδέχονται οἱ σοὶ πολῖται καὶ χαλκῆος καὶ σκυτοτόμου συμβουλευόντος τὰ πολιτικά, καὶ ὅτι διδακτὸν καὶ παρασκευαστὸν ἡγοῦνται ἀρετὴν, ἀποδέδεικταί σοι, ὃ Σώκρατες, ἱκανῶς, ὥς γέ μοι φαίνεται.

A. Από το κείμενο που σας δίνεται να μεταφράσετε το απόσπασμα : «**Εἰ γὰρ ἐθέλεις ... καὶ ἰδία καὶ δημοσία**».

Μονάδες 10

B. Να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα :

- B1.** Πώς χρησιμοποιεί ο Πρωταγόρας την ποινή στην απόδειξή του για το διδακτό της αρετής; Ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα της εποχής του;

Μονάδες 10

- B2.** *ἀποδέδεικταί σοι, ὦ Σώκρατες, ἰκανῶς, ὥς γέ μοι φαίνεται :* Πόσο ικανοποιητική υπήρξε η απόδειξη του Πρωταγόρα για τη διδασκαλία της αρετής;

Μονάδες 10

- B3.** Ποιες ποινές επιβάλλονται σε όποιον δεν έχει μερίδιο στην πολιτική αρετή στο ακόλουθο μεταφρασμένο απόσπασμα και πώς κλιμακώνονται; Να τις συγκρίνετε με τις απόψεις του σοφιστή στο πρωτότυπο κείμενο.

ΠΑΛΑΤΩΝΟΣ Πρωταγόρας 324C-D

Διότι, εάν μεν υπάρχει αυτό το ένα πράγμα και εάν αυτό το πράγμα δεν είναι ούτε η οικοδομική ούτε η μεταλλουργία ούτε η κεραμική, αλλά η δικαιοσύνη και η σωφροσύνη και το όσιον (και αυτά τα ονομάζω ανδρός αρετήν): εάν υπάρχει λοιπόν αυτό το πράγμα στο οποίο πρέπει να μετέχουν όλοι και σύμφωνα με το οποίο πρέπει να ενεργεί κάθε άνθρωπος ξεχωριστά σε περίπτωση που θέλει να μάθει ή να πράξει κάτι, και σε καμιά περίπτωση χωρίς αυτό... εάν λοιπόν έτσι έχουν τα πράγματα, και εάν, παρόλο που αυτή είναι η φύση των πραγμάτων, οι αγαθοί άνδρες, ενώ μορφώνουν τους γιους τους σε όλα τα άλλα, αυτό δεν τους το διδάσκουν, τότε σκέψου τι περίεργα πλάσματα είναι αυτοί οι αγαθοί άνδρες! Ότι το πράγμα αυτό το θεωρούν διδακτό και στο ιδιωτικό και στο δημόσιο επίπεδο, το αποδείξαμε ήδη. Ενώ όμως είναι το πράγμα αυτό διδακτό, αφού είναι κάτι που μπορεί να φροντίσει και να καλλιεργήσει κανείς, αυτοί διδάσκουν στους γιους τους όλα τα άλλα, των οποίων η άγνοια δεν πρόκειται να επιφέρει ως ποινή τον θάνατο, αυτό όμως, την αρετή, που εάν τα αγόρια δεν τη μάθουν και δεν τη φροντίσουν, μπορεί να υποστούν ως ποινή και τον θάνατο και την εξορία και τη δήμευση της περιουσίας εκτός από τη θανάτωση και, με μια λέξη, τη συνολική καταστροφή του οίκου τους, αυτή δεν τη διδάσκουν και δεν τη φροντίζουν με κάθε δυνατή επιμέλεια! Μπορούμε να πιστέψουμε κάτι τέτοιο, Σωκράτη;

Μονάδες 10

B3. Να συγκρίνετε την αμφισβήτηση του Σωκράτη με αυτή των σοφιστών.

Μονάδες 10

B4. Να απαντήσετε στα παρακάτω ζητούμενα :

α) **ἐθέλεις** : να γράψετε ένα συνώνυμο ρήμα της αρχαίας ελληνικής γλώσσας.

β) **ἐννοῆσαι** : να γράψετε ένα ομόρριζο επίθετο (απλό ή σύνθετο) της νέας ελληνικής γλώσσας.

γ) **κολάζειν** : να σχηματίσετε ένα ομόρριζο ουσιαστικό της αρχαίας ελληνικής γλώσσας με την κατάληξη **-ις**.

δ) **ἠγοῦνται** : να σχηματίσετε ένα ομόρριζο ουσιαστικό της αρχαίας ελληνικής γλώσσας με την κατάληξη **-μών**.

ε) **θείη** : να γράψετε ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της νέας ελληνικής γλώσσας.

στ) **ιδὼν** : να σχηματίσετε ένα ομόρριζο ουσιαστικό της αρχαίας ελληνικής γλώσσας με την κατάληξη **-μα**.

ζ) **ἔχον** : να γράψετε ένα ομόρριζο επίρρημα (απλό ή σύνθετο) της νέας ελληνικής γλώσσας.

η) **οἴωνται** : να γράψετε ένα συνώνυμο ρήμα της αρχαίας ελληνικής γλώσσας.

θ) **ἤκιστα** : να γράψετε ένα αντώνυμο επίρρημα της αρχαίας ελληνικής γλώσσας.

ι) **φαίνεται** : να γράψετε ένα σύνθετο θηλυκό ουσιαστικό της νέας ελληνικής γλώσσας με β' συνθετικό τη λέξη **-φάνεια**.

Μονάδες 10

↳ Αδίδακτο κείμενο ↵

ΠΛΑΤΩΝΟΣ *Νόμοι* 729 a-c

Ποια περιουσία πρέπει να κληροδοτούν οι μεγαλύτεροι στους νέους;

Μη δὴ τις φιλοχρημονεῖτω παίδων γ' ἔνεκα ἵνα ὅτι **πλουσιωτάτους** καταλίπη οὔτε γὰρ ἐκείνοις οὔτε αὖ τῇ πόλει ἄμεινον. Ἡ γὰρ τῶν νέων ἀκολάκευτος οὐσία, **τῶν δ' ἀναγκαίων** μὴ ἐνδεής, αὕτη πασῶν μουσικωτάτη τε καὶ ἀρίστη συμφωνοῦσα γὰρ ἡμῖν καὶ συναρμόττουσα εἰς ἅπαντα ἄλυπον τὸν βίον ἀπεργάζεται. **Παισὶν** δὲ αἰδῶ χρῆ πολλήν, οὐ χρυσὸν καταλείπειν. Οἰόμεθα δὲ ἐπιπλήττοντες τοῖς νέοις ἀναισχυντοῦσιν τοῦτο καταλείψειν τὸ δ' ἔστιν οὐκ **ἐκ τοῦ** νῦν **παρακελεύματος** τοῖς νέοις γιγνόμενον, ὃ παρακελεύονται λέγοντες ὡς

δει πάντα αἰσχύνεσθαι τὸν νέον. Ὁ δὲ ἔμφρων νομοθέτης τοῖς πρεσβυτέροις ἂν μᾶλλον παρακελεύοιτο αἰσχύνεσθαι τοὺς νέους, καὶ πάντων μάλιστα εὐλαβεῖσθαι μὴ ποτέ τις αὐτόν ἴδῃ τῶν νέων ἢ καὶ ἐπακούσῃ δρῶντα ἢ λέγοντά τι τῶν αἰσχρῶν, ὡς ὅπου ἀναισχυντοῦσι γέροντες, ἀνάγκη καὶ νέους ἐνταῦθα εἶναι ἀναιδεστάτους· παιδεία γὰρ νέων διαφέρουσά ἐστιν ἅμα καὶ ἑαυτῶν οὐ τὸ νουθετεῖν, ἀλλ' ἅπερ ἂν ἄλλον νουθετῶν εἴποι τις, φαίνεσθαι ταῦτα αὐτόν δρῶντα διὰ βίου.

- ἡ ἀκολάκευτος οὐσία = ἡ περιουσία που δεν καταστρέφεται με κολακείες
- ἡ μουσικωτάτη οὐσία = ἡ καταλληλότερη περιουσία
- ἡ διαφέρουσα παιδεία = ἡ ἀνώτερη ἐκπαίδευση

Γ1. Να μεταφράσετε το κείμενο στη νέα ελληνική. **Μονάδες 20**

Γ2. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

παίδων	την κλητική ενικού
ἄμεινον	το επίρρημα στο θετικό βαθμό
αἰδῶ	τη δοτική ενικού
ὁ νομοθέτης	την ονομαστική πληθυντικού
τῶν αἰσχρῶν	την αιτιατική πληθυντικού στο συγκριτικό βαθμό του ίδιου γένους
καταλίπη	το ἀπαρέμφατο Παρακειμένου στη φωνή που βρίσκεται
ἀπεργάζεται	το δεύτερο ενικό πρόσωπο στην οριστική του Παρατατικού
ἐπιπλήττοντες	το τρίτο ενικό πρόσωπο στην προστακτική του Παρακειμένου στην άλλη φωνή

αίσχύνεσθαι το τρίτο πληθυντικό πρόσωπο στην ευκτική του Αορίστου στην άλλη φωνή

διαφέρουσα το πρώτο πληθυντικό πρόσωπο στην οριστική του Υπερσυντελικού στη φωνή που βρίσκεται

Μονάδες 10

Γ3.α. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις ακόλουθες λέξεις του κειμένου :
πλουσιωτάτους, τῶν ἀναγκαίων, παισίν, ἐκ τοῦ παρακελεύματος, λέγοντα, τὸ νουθετεῖν.

Μονάδες 5

Γ3.β. **ἐπιπλήττοντες :** Να αναλύσετε τη μετοχή σε δευτερεύουσα πρόταση.

Μονάδες 4

τύχη ἀγαθῆ !!!

ΟΡΟΣΗΜΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΡΕΝΑ ΣΑΡΜΠΑΝΗ